

Middagsessie Algemeen

Tijdens deze sessie stond de samenhang van de verschillende oplossingsrichtingen van het Tussenrapport centraal. De aanwezigen discussieerden over de rode draad van het rapport.

De deelnemers waren van mening dat het vertrouwen in de politiek sterk is gedaald, waardoor de sociale cohesie onder druk staat. Ook politieke instituties staan onder druk. Hoewel de meeste democratieën het slechter doen dan Nederland, is de vraag hoe lang dat nog zo blijft. Zo werd in de sessie voorgesteld om een deliberatieve dialoog toe te voegen aan het rapport. Hierdoor kunnen mensen met minder macht ook hun stem laten horen.

Er kwamen verschillende voorstellen, waaronder over de kandidaatstelling. De legitimiteit van politieke partijen is al jaren dalende. De legitimiteit van kandidaten daarmee ook. Dat los je niet op door meer partijleden te werven, maar door bijvoorbeeld wettelijke kaders te stellen voor kandidatuur. Voorverkiezingen zouden het proces van kandidaatstelling transparanter kunnen maken.

Een van de aanwezigen merkte op dat het meer zou moeten gaan over de verhouding tussen de politiek, de media en de kiezer. De voorzitter gaf hierop aan

dat de staatscommissie deze discussie wel gevoerd heeft. In reactie hierop gaf de spreker aan dat er gestreefd kan worden naar meer accountability en transparantie. Bijvoorbeeld door interactie met niet-stemmers, omdat die het gevoel hebben dat hun stem er niet toe doet.

Een democratie zonder politiek

Over de SCP-cijfers met betrekking tot vertrouwen van burgers, ontstond discussie. Het parlement en de regering genieten wel vertrouwen, maar het vertrouwen in actoren is lager. Daarmee verplaatst het probleem naar politieke partijen en manifesteert het zich in versplintering. De cijfers zijn heel diffuus en de redenen kunnen heel verschillend zijn. Men wil wel een democratie, maar liever zonder politiek. De vraag is vaak 'doet mijn stem er nog toe'? Maar eigenlijk gaat het erom dat men betrokken wil zijn bij het proces. Het publiek bij een voetbalwedstrijd juicht niet omdat daarmee meer gescoord wordt, maar om onderdeel te zijn van het geheel.

De laatste spreker gaf aan dat er te veel interessante en leuke voorstellen in het rapport zitten. Hij raadt aan te focussen op een aantal thema's, om daarmee ook het mobiliserend vermogen van het rapport te vergroten. Hoe kun je een besef van urgentie bij politieke instellingen teweegbrengen? Ook hield de spreker een pleidooi om het hoofdstuk over zoekgeraakte verantwoordelijkheid intact te laten. Het gaat hier bijvoorbeeld om zbo's en vennootschappen. Voor burgers is niet meer te overzien wat nu overheid is.

De Kamer is een marktplaats

Welke zaken bespreek je binnen het parlement en welke erbuiten? In de Kamers moet het gaan over belangen. De Kamer heeft een eigen status en eigen waarden, maar het is ook een marktplaats. Maatschappelijke belangen moeten er besproken en bepleit worden, zoals in een rechtbank. Het is niet erg dat iedere verkoper op die marktplaats een eigen verleden heeft.